

Týždeň od 4. do 10. februára

HOSPODIN POVSTANE

TEXTY NA TENTO TÝŽDEŇ

Ž 18,4–19; Ž 41,2–4; 4Moj 15,7–11; Žalm 82; Ž 96,6–10; Ž 99,1–4; Rim 8,34

ÚVODNÝ TEXT

„Pre útlak biednych, pre vzdychy úbohých povstanem teraz,“ hovorí Hospodin, „zachránim tých, ktorými pohrdajú.“ (Ž 12,6)

Naša doba nie je jedinou, počas ktorej sa rozmáha zlo, nespravodlivosť a útlak. Bolo to tak aj v čase, keď žili a tvorili žalmisti. A tak jednou z výrazných tém, ktoré nachádzame v žalmoch, je vyjadrenie Božích výhrad proti násiliu a útlaku vo svete. Vzťahuje sa to na minulosť aj prítomnosť.

Áno, Hospodin je trpezlivý a väčšinou neprejavuje svoj hnev okamžite. Vo svojej veľkej zhovievavosti nechce, aby niekto zahynul, ale aby ľudia činili pokánia a zmenili spôsob svojho života (2Pet 3,9–15). A hoci „čas“ na Boží zásah sa nie vždy zhoduje s ľudskými očakávaniami, čoskoro príde deň Jeho súdu (Ž 96,13; Ž 98,9). Kým tento čas nastane, potrebujeme dôverovať Bohu a Jeho zaslúbeniam.

Len Stvoriteľ, ktorého vláda je založená na práve a spravodlivosti (Ž 89,15; Ž 97,2), môže svojím zvrchovaným súdom poskytnúť svetu stabilitu a prosperitu. Dvojitý aspekt Božieho súdu zahŕňa oslobodenie utláčaných a potrestanie bezbožných (Ž 7,7–18).

Takéto zaslúbenie sme dostali a jedného dňa sa uskutoční. Bude to však v čase, ktorý určí Boh, nie v čase, ktorý by sme si priali my. Tento týždeň si všimneme, ako túto myšlienku zdôrazňujú autori žalmov.

OSNOVA LEKCIE

V šiestej lekcii sa pozrieme na biblické žalmy ako na svedectvo o dôvere v Boha, ktorý vidí nespravodlivosť a ľudské trápenie a Jeho odpoveďou nebude mlčanie. Pozornosť bude venovaná textom, ktoré Boha predstavujú ako Toho, ktorý sa zastane núdzných a nastolí spravodlivosť.

- Ž 19–18,4; 76,5–13: Boh – mocný bojovník a zástanca (nedeľa)
- Ž 10–146,6: Boh – ochrana slabých a utláčaných (pondelok)
- Žalm 82; Ž 69,23–29: Boh – spravodlivý sudca (utorok, streda)
- Ž 10–96,6: Svätýňa – názorný obraz Božieho súdu (štvrtok)

„PREVYŠUJEŠ VRCHY ODVEKÉ“

¹⁴Hospodin zahrnel na nebesiach, Najvyšší vydal hlas, krupobitie i uhlie žeravé. ¹⁵Vystrelil svoje šípy a rozohnal ich, zmiatol ich množstvom bleskov. ¹⁶Objavili sa riečiská a obnažili sa základy sveta, lebo si pohrozil, Hospodin, a zadul si rozhnevaným dychom. (Ž 18,14–16)

⁵Jasom a velebou prevyšuješ vrchy odveké. ⁶Udatní hrdinovia stali sa korisťou, spia svojim spánkom; všetkým bojovníkom ochabli ruky. ⁷Tvoja hrozba, Bože Jákobov, omráčila jazdca i koňa. ⁸Ty si hrozný. Kto obstojí pred tebou, len čo sa rozhneváš? ⁹Z neba si oznámil súd, zem sa zľakla a stíchla, ¹⁰keď Boh povstal, aby súdil, aby zachránil všetkých ubiedených na zemi. (Ž 76,5–10)

Ako je v uvedených textoch predstavený Hospodin? Čo tieto obrazy vyjadrujú o Božej pripravenosti vyslobodiť svoj ľud?

Ž 18,4–19

Ž 76,5–10.13

Ž 144,5–8

OSOBNÉ
ŠTÚDIUM

Tieto žalmy chvália Hospodina za Jeho úžasnú moc nad silami zla, ktoré ohrozujú Jeho ľud. Zobrazujú Boha v Jeho majestáte ako bojovníka a sudcu. Obraz Boha ako bojovníka je v žalmoch častý a zvyrazňuje závažnosť a naliehavosť Božej reakcie na volanie a utrpenie Jeho ľudu.

Zreteľná rozhodnosť a komplexnosť Božieho konania by mala rozptýliť akékoľvek pochybnosti o tom, že Bohu záleží na trpiacich, má s nimi súcit a navyše je schopný poraziť zlo. Kým to urobí, musíme trpezlivo čakať.

Keď Boží ľud trpel alebo bol (ako napríklad Dávid) zapojený do vojen a zápasov, vyslobodenie neprichádzalo vďaka ľudským zdrojom. Kráľ Dávid vo svojich bojoch proti nepriateľom Božieho ľudu chválil a oslavoval Hospodina ako Toho, ktorý stál za všetkými jeho víťazstvami. Pre Dávida by bolo ľahké pripísať si zásluhy za mnohé úspechy a triumfy. On však uvažoval úplne inak. Vedel, odkiaľ pochádza Zdroj jeho sily.

Hoci Dávid uvádza, že Hospodin vycvičil jeho ruky na boj (Ž 18,35), nikde v žalmoch sa nespolieha na svoje vlastné schopnosti. Je to totiž práve Hospodin, kto bojuje za Dávida a vyslobodzuje ho (Ž 18,48.49).

Kráľ Dávid, ktorý bol známy ako úspešný bojovník, v žalmoch berie na seba rolu zručného hudobníka a chváli Hospodina ako jediného Osloboditeľa a Udržiateľa svojho ľudu (Ž 144,10–15). Oslava Hospodina a modlitba nasmerovaná na Boha sú Dávidovým zdrojom sily, ktorá je mocnejšia než akákoľvek vojnová zbraň. Len Bohu treba dôverovať a uctievať Ho.

- Bez ohľadu na to, aké máš dary, zručnosti a úspechy, prečo je vždy dôležité pamätať na ich zdroj? Aké nebezpečenstvo nám hrozí, ak zabudneme, kto je pôvodcom nášho úspechu?

APLIKÁCIA

SPRAVODLIVOSŤ PRE UTLÁČANÝCH

6On utvoril nebo, zem, more a všetko, čo je v nich. On zachováva vernosť naveky. **7**On obhajuje právo utláčaných, hladným dáva chlieb. Hospodin vyslobodzuje väzňov. **8**Hospodin dáva slepým zrak, Hospodin dvíha sklúčených, Hospodin miluje spravodlivých. **9**Hospodin chráni cudzincov, ujíma sa siroty a vdovy, ale marí zámery bezbožníkov. **10**Hospodin bude kráľovať naveky. Sion, tvoj Boh bude vládnuť z pokolenia na pokolenie. Haleluja! (Ž 146,6–10)

OSOBNÉ ŠTÚDIUM Prečítaj si texty Ž 9,19; Ž 12,6; Ž 40,18; Ž 113,7; Ž 146,6–10 a Ž 41,2–4. Aké poslanstvo v nich nachádzame pre dnešok?

Boh prejavuje osobitnú starostlivosť a záujem o spravodlivosť v súvislosti s rôznymi zraniteľnými skupinami ľudí vrátane chudobných, núdzných, utláčaných, sirôt, vdov, vdovcov a cudzincov. Žalmy, podobne ako Zákon a proroci, sú v tomto bode veľmi jasné (2Moj 22,21–27; Iz 3,13–15).

Mnohé žalmy hovoria o „chudobných“, „utrápených“, „biednych“ alebo „utláčaných“. O utláčaných však takmer nikdy nehovoria v národnom či náboženskom kontexte. Je to preto, aby zdôraznili Božiu univerzálnu starostlivosť o celé ľudstvo.

V súvislosti s chudobnými a biednymi sa nemá na mysli len materiálna chudoba, ale aj zraniteľnosť a bezmocnosť. Ide o apel na Boží súcit a vyjadruje myšlienku, že trpiaci je sám a nemá inú pomoc okrem Boha. Chudobní a biedni sú často predstavení v kontexte úprimnosti, pravdovravnosti a lásky k Bohu. Vyznávajú úplnú závislosť od Boha a zriekajú sa akéhokoľvek náznaku sebestačnosti a sebaapresadzovania.

Prejavovanie starostlivosti o núdzných (Ž 41,2–4) je dôkazom vernosti Bohu. Zlo spáchané na zraniteľných patrilo v biblickej kultúre medzi najohavnejšie hriechy (5Moj 15,7–11). Žalmy inšpirujú verných, aby pozdvihli svoj hlas proti každému útlaku.

Žalmy tiež podčiarkujú márnosť toho, keď zakladáme svoju dôveru na pomínelých ľudských prostriedkoch. Tie totiž v žiadnom prípade nemôžu byť konečným zdrojom múdrosti a bezpečnosti. Boží ľud musí odolať pokušeniu vložiť vieru v záchranu do ľudských vodcov a inštitúcií, najmä ak sa líšia od Božích ciest.

Náš Hospodin sa vo svojom milosrdenstve stotožnil s chudobnými tým, že sa sám stal chudobným, aby sa jeho chudobou mnohí stali bohatými (2Kor 8,9). Kristovo bohatstvo zahŕňa oslobodenie od každého útlaku, ktorý je následkom pôsobenia hriechu, a dáva nám zaslúbenie večného života v Božom kráľovstve (Zj 21,4). Ježiš Kristus napĺňa zaslúbenia žalmov ako Sudca, ktorý bude súdiť každé zlé zaobchádzanie s chudobnými, ako aj zanedbanie povinností voči nim (Mat 25,31–46).

APLIKÁCIA

- Venuješ sa vo svojom živote otázke chudobných a biednych? Ako im pomáhaš?

„DOKEDY CHCETE SÚDIŤ NESPRAVODLIVO?“

¹Boh sa postavil v zhromaždení bohov, uprostred bohov súdi: ²„Dokedy chcete súdiť nespravodlivo a nadŕžať bezbožníkom? – Sela – ³Prisúďte právo utláčanému a sirote, poníženému a chudobnému vymáhajte spravodlivosť. ⁴Ochráňte utláčaného a chudobného, vytrhnite ho z moci bezbožníkov!“ ⁵Nič nevedia, nič nechápu, chodia v temnote. Chvejú sa všetky základy zeme. ⁶Povedal som: „Bohovia ste, všetci ste synmi Najvyššieho. ⁷Vy tiež pomriete ako ostatní ľudia, padnete ako hociktoré knieža.“ ⁸Vstaň, Bože, súd' zem, ved' všetky národy sú tvojím vlastníctvom! (Žalm 82)

Hospodin zveril izraelským vodcom právomoc udržiavať spravodlivosť v Izraeli (Ž 72,1–7.12–14). Izraelskí králi mali vykonávať svoje právomoci v súlade s Božou vôľou. Ich hlavným záujmom malo byť zabezpečenie mieru a spravodlivosti v krajine a zabezpečenie starostlivosti o sociálne znevýhodnených. To bola jedna z podmienok prosperity ľudu a celej krajiny. Kráľovský trón bol upevnený vďaka vernosti Bohu, nie ľudskou silou.

Prečítaj si Žalm 82. Čo sa deje, keď vodcovia prekrúcajú spravodlivosť a utláčajú ľudí, ktorých majú chrániť?

V Žalme 82 „Najvyšší“ vyhlasuje svoje súdy nad skazenými sudcami Izraela. „Bohovia“ (Ž 82,1.6) zjavne nie sú ani pohanskí bohovia, ani anjeli, pretože nikdy nemali za úlohu zabezpečiť pre Boží ľud spravodlivosť, a preto nemohli byť súdení za to, že ju nenaplnili. Obvinenia uvedené v Ž 82,2–4 odzrkadľujú zákony Tóry a ako „bohov“ označujú vodcov Izraela (5Moj 1,16–18; 5Moj 16,18–20; Ján 10,33–35). Boh sa pýta „ľudských synov“, či súdia spravodlivo, a oznamuje ich trest, pretože boli uznaní za nespravodlivých. Vodcovia „tápu“ v temnote bez múdrosti (Ž 82,5; SVV), pretože opustili svetlo Božieho zákona (Ž 119,105).

Písmo veľmi jasne hovorí, že Hospodin je jediný Boh. On zdieľa svoju vládu nad svetom s ustanovenými ľudskými kráľmi a politickými predstaviteľmi ako svojimi zástupcami (Rim 13,1). Títo ľudskí zástupcovia sa však príliš často – nielen v minulosti, ale aj v súčasnosti – uchýlili k zneužívaniu zodpovednosti, ktorá im bola zverená.

Žalm 82 posmešne odhaľuje odpadnutie niektorých vodcov, ktorí mali pocit, že sú niečo viac, že sú „bohmi“ nad ostatnými ľuďmi. Áno, Hospodin dal izraelským vodcom autoritu a mnohé výsady. Áno, boli nazvaní „synmi Najvyššieho“ a mohli ho zastupovať v pozemských veciach. Ale Boh sa takýchto vodcov zriekol. Pripomína im, že sú smrteľní a podliehajú rovnakým morálnym zákonom ako všetci ostatní. Nikto nestojí nad Božím zákonom (Ž 82,6–8).

Boh bude súdiť celý svet. A Bohu sa bude zodpovedať aj Jeho ľud. Nielen vodcovia Izraela, ale aj všetci ostatní mali napodobňovať príklad božského Sudcu a vkladať do Neho svoju konečnú nádej.

- **Akú autoritu máš nad ostatnými ty osobne (v zamestnaní, v podnikaní, v rodine)? Dará sa ti vykonávať ju spravodlivo? Čo pod „spravodlivosťou“ rozumieš v tomto kontexte?**

**OSOBNÉ
ŠTÚDIUM**

APLIKÁCIA

„VYLEJ NA NICH SVOJE ROZTRPČENIE“

²³Nech im je stôl pascou a ich obetné jedlá osídлом! ²⁴Nech sa im zatemnia oči, aby nevideli, a navždy im ochrom bedrá! ²⁵Vylej na nich svoje roztrpčenie, nech ich zasiahne pálava tvojho hnevu! ²⁶Nech ich tábor spustne, nech v ich stanoch nikto nebýva! ²⁷Ved'prenasledujú toho, koho si už ranil, hovoria o bolesti tých, ktorých si zasiahol. ²⁸K ich vine pridaj vinu, nech nemajú prístup k tvojej spravodlivosti. ²⁹Nech sú vytreťí z knihy života, nech nie sú zapísaní medzi spravodlivých. (Ž 69,23–29)

OSOBNÉ ŠTÚDIUM

Aké pocity vyjadrujú žalmisti v týchto textoch? Na koho sú orientované? Kto je sudcom podľa týchto žalmov?

Ž 58,7–9

Ž 69,23–29

Ž 83,10–18

Ž 94,1.2

Ž 137,7–9

Jednou z častých tém, ktoré nachádzame v žalmoch, je prosba o to, aby sa Hospodin pomstil na jednotlivcoch a národoch, ktoré majú v úmysle ublížiť alebo už ublížili Božiemu ľudu. Tieto žalmy môžu znieť rozpačito pre ich drsný jazyk a zjavný rozpor s biblickým princípom lásky k nepriateľovi (Mat 5,44).

Žalmistovo rozhorčenie tvárou v tvár útlaku je však opodstatnené. Žalmisti brali dobro a zlo vážnejšie ako väčšina ostatných ľudí. Sú veľmi citliví na všetko zlo a nespravodlivosť, ktoré sa dejú vo svete – nielen im, ale aj ostatným ľuďom. Napriek veľmi naliehavému volaniu po pomste, žalmisti si nikde neosobujú vykonať túto pomstu sami. Namiesto toho nechávajú odplatu výlučne v Božích rukách. Žalmy pripomínajú prekliatia, ktoré zaznievajú v zmluve s Bohom (5Moj 27,9–16) a prosia Boha, aby konal podľa svojho zaslúbenia.

Takéto žalmy nie sú len autorovou modlitbou, ale zaznievajú aj ako prorocké vyhlásenia o blížiacom sa Božom súde. Žalm 137 odzrkadľuje oznámenia o Božom súde nad Babylonom, podobne ako to môžeme vidieť u prorokov. Skaza, ktorú Babylončania priniesli iným národom, sa obrátila proti nim. Žalmy vyjadrujú Božie varovania, že zlo nezostane nepotrešané navždy.

Božia odplata sa meria spravodlivosťou a milosťou. Božie deti sú povolané modliť sa za tých, ktorí s nimi zle zaobchádzajú, a dokonca dúfať v ich obrátenie (Ž 83,19; Jer 29,7).

Samozrejme, môže sa nám zdať, že volanie po odplate nie je v súlade s biblickými normami lásky k nepriateľom. Skôr, než sa nad takýmto volaním pohoršíme, musíme si dať pozor, aby sme nezmenšovali mučivú bolesť, ktorou žalmisti alebo Boží ľud prechádzajú. Boh veľmi dobre rozumie utrpeniu svojich detí. „V Hospodinových očiach je vzácna smrť jeho zbožných.“ (Ž 116,15) Boží súd ukladá Božiemu ľudu povinnosť, aby pozdvihol svoj hlas proti všetkému zlu a očakával príchod Božieho kráľovstva v jeho plnosti. Žalmy sa stávajú hlasom tých, ktorí trpia, a dávajú im poznať, že Boh vie o ich utrpení a jedného dňa príde nastoliť spravodlivosť.

APLIKÁCIA

■ Zrejme nikomu z nás sa nevyhli myšlienky na pomstu voči tým, ktorí ublížili nám alebo našim blízkym. Ako by nám študované žalmy mohli pomôcť lepšie pochopiť tieto pocity a zaujať k nim správny postoj?

SVÄTYŇA A HOSPODINOV SÚD

6Predchádza ho veleba a dôstojnosť, moc a nádhera je v jeho svätyni. **7**Rodiny národov, vzdávajte Hospodinovi, vzdávajte Hospodinovi slávu a moc! **8**Vzdávajte Hospodinovi slávu hodnú jeho mena! Prineste obetný dar a vstúpte do jeho nádvorí! **9**Kľaňajte sa Hospodinovi v jeho svätej nádhere. Chvej sa pred ním, celá zem! **10**Hlásajte medzi pohanmi: „Hospodin kraluje!“ Svet je založený pevne, nepohne sa! On súdi národy spravodlivo. (Ž 10–96,6)

Preštuduj si uvedené texty. Ako súvisí svätyňa so súdom a aké to má pre nás dôsledky? Ako nám svätyňa pomáha pochopiť spôsobom, akým sa Boh vysporiada so zlom? **OSOBNÉ ŠTUDIUM**

Ž 96,6–10

Ž 99,1–4

Ž 132,7–9.13–18

Hospodinov súd úzko súvisí so svätyňou. Svätyňa bola miestom, kde sa zmenil žalmistov pohľad na problém zla (Ž 73,17–20). Svätyňa bola označená ako miesto Božieho súdu, ako to naznačuje rozsudok podľa obradu „urím“ (4Moj 27,21) a veľkňazov „náprsník Božieho súdu“ (2Moj 28,15.28–30). Preto mnohé žalmy zobrazujú Boha na Jeho tróne vo svätyni pripraveného súdiť svet pre jeho hriech a zlo.

Svätyňa zjavuje plán spasenia. V pohanstve sa hriech chápal predovšetkým ako telesná poškvrna, ktorú treba odstrániť magickými obradmi. Naproti tomu Biblia predstavuje hriech ako porušenie Božieho mravného zákona. Božia svätosť znamená, že On miluje právo a spravodlivosť. Podobne by sa Boží ľud mal usilovať o právo a spravodlivosť a mal by uctievať Boha v Jeho svätosti. Boha uctieваме aj tým, že zachováваме Boží zákon, ktorý je vyjadrením Jeho svätosti.

Svätyňa je teda miestom odpustenia hriechov a obnovy spravodlivosti, ako to naznačuje „zľutovnica“ (2Moj 25,17; Roh.) a „obete spravodlivosti“ (5Moj 33,19; Ž 4,6; Roh.).

Je dôležité uvedomiť si, že Boh má dvojité postavenie: odpúšťa aj trestá. „Hospodin, Boh náš, ty si im odpovedal, býval si pre nich odpúšťajúcim Bohom i pomstiteľom ich neprávostí.“ (Ž 99,8) Praktické dôsledky toho, že svätyňa je miestom Božieho súdu, sa prejavujú v neustálom uvedomovaní si Božej svätosti a požiadaviek na spravodlivý život podľa Božích zmluvných požiadaviek. Hospodinov súd zo Siona má za následok požehnanie spravodlivých a porážku bezbožných (Ž 132,13–18). Svätyňa upriamovala pozornosť ľudí na radostné očakávanie príchodu Hospodina ako Sudcu. Vyvrcholením týchto očakávaní bol Deň zmierenia. Podobne aj žalmy posilňujú istotu blížiaceho sa príchodu božského Sudcu (Ž 96,13; Ž 98,9). Toto očakávanie sa naplnilo službou Ježiša Krista v nebeskej svätyni (Zj 11,15–19).

■ **Prečítaj si Rim 8,34. Ako nám tento verš ukazuje, že Kristovo dielo v nebeskej svätyni je dobrou správou pre Jeho ľud?**

APLIKÁCIA

PODNETY NA ZAMYSLENIE

V knihe *Myšlienky z vrchu blahoslavenstiev* si prečítajte kapitolu „Blahoslavenstvá“ (MB 6–13.29–35; MVB 13–22.36–43)

Žalmy sú protestom proti ľudskej ľahostajnosti voči nespravodlivosti. Sú odmietnutím zmieriť sa so zlom a jeho dôsledkami. Žalmistov nemotivuje túžba po pomste, ale túžba oslavovať Božie meno. Preto nie je nepatričné, keď sa spravodliví radujú z pohľadu na Božiu pomstu za zlo. Takýmto spôsobom sa totiž obnovuje vážnosť Božieho mena a Jeho spravodlivosť vo svete (Ž 58,11.12). Žalmy ľudí zaväzujú, aby pozdvihli svoj hlas proti zlu a túžobne očakávali príchod Božieho kráľovstva v jeho plnosti. V žalmoch máme uistenie o Božej úteche a záchrane. Hospodin povstane!

„Ježiš povedal: *Blahoslavení ste, keď vás budú pre mňa haniť, prenasledovať a všetko zlé na vás ľživo hovoriť; radujte sa a veselte sa, lebo máte v nebesiach veľkú odmenu.* (Mat 5,11.12) Spasiteľ pripomenul učeníkom, aby si za vzor trpezlivosti v utrpení (Jak 5,10) vzali prorokov, ktorí hovorili v mene Pánovom. Ábel bol z Adamových potomkov prvým nasledovníkom neviditeľného Krista, ktorý zomrel ako mučeník. Enoch chodil s Bohom a svet ho nepoznal. Noacha vysmiali ako fanatika a panikára. *Iní zasa zakúsili výsmech a bičovanie, ba i okovy aj žalár. Iní boli mučení a neprijali oslobodenie, aby dosiahli lepšie vzkriesenie.* (Heb 11,36.35)“ (MB 33; MVB 39.40)

NÁMETY NA SPOLOČNÉ UVAŽOVANIE

1. Bolestné následky a prežívanie zla vo svete alebo v osobnom živote môže spôsobiť, že sa človek začne pýtať, či Hospodin skutočne vládne. Ako si môžeme pestovať vieru, ktorá obstojí aj v pokušení a trápení? Na čo sa musíme zamerať, aby sme si udržali vieru v Božiu lásku, dobrotu a moc? Čo sa môžeme naučiť z Kristovho kríža o Bohu a Jeho charaktere?
2. Prečo je dôležité nespoľiehať sa na ľudské prostriedky (vodcov, inštitúcie a sociálne hnutia) ako na najlepší spôsob nastolenia spravodlivosti vo svete? Prečo je, naopak, dôležité spoliehať sa výlučne na Božie slovo a Jeho súd?
3. Aké sú praktické dôsledky pravdy o tom, že svätyňa je miestom Božieho súdu?
4. Ako máme chápať tvrdý a miestami až krutý jazyk niektorých žalmov? Ako nám tento jazyk pomáha lepšie rozumieť človečenstvu a zraniteľnosti autorov takýchto slov?